

GALG EN SCHAVOT

WEKELIJKSE UITGAVE
PRIJS PER NUMMER : 4 FRANK

Vitgave van
«DE VLAAMSE BOEKHANDEL», Provinciestraat, 42, ANTWERPEN
(Handelsregister van Antwerpen nr 33.297)

De geweldige dood van Generaal Custine.

Komt bij, komt allen bij, er is wat schoons te zien, op Golgotha... Ik vergis mij, het moet zijn op het schouwtoneel van de Franse Omwenteling.

Generaal Custine werd als beklagde vóór de revolutionnaire rechtbank gedaagd. De Republiek gedoogde niet dat de soldaten van de vrijheid de neerlaag leden, tenzij door verraad. De regel gold: overwinnen of sneuvelen.

De bevelhebber van het Rijnleger, generaal Custine, die in België aan het hoofd van de troepen opereerde, had geoordeeld, dat hij het belegerde Valenciënne niet ter hulp moest snellen. Dat zou hem duur te staan komen. Hij werd vóór het buitengewoon gerechtshof gebracht.

Herrieschoppers stookten vuur, eisten zijn hoofd. Al was generaal Custine niet volmaakt, toch had hij schitterende veldslagen gewonnen: Spiers, Worms, Mainz, Frankfort had hij veroverd. Maar men wreef hem

aan geen profijt te hebben getrokken uit die zegepralen. Men had hem inderdaad terug uit Frankfort verdreven. Van een andere kant was Mainz niet voldoende bevoorraad geworden. Natuurlijk waren dat tactische fouten. Echter waren die niet zo erg, dat zij met de dood moesten uitgeboet worden. Ook de rechtbank scheen die mening toegedaan en er werd eindeloos geredetwist, zonderdat men het eens werd, tot Robespierre eindelijk het woord nam en beweerde

dat het feit, dat generaal Custine de stad Rijsel zonder kanonnen had gelaten, op zich zelf al voldoende was om de doodstraf te rechtvaardigen. De grootmeester van de Revolutie had gesproken. Met welke grote tegenwoordigheid van geest ook generaal Custine zijn houding bleef verdedigen, het baatte niet. Drie vragen werden aan de jury gesteld, en de antwoorden op die vragen waren van die aard, dat er geen ontkomen meer mogelijk was. De doodstraf werd uitgesproken.

Terug in de gevangenis, schreef het nieuwe slachtoffer van de bloeddorstige revolutionnaires een brief van afscheid aan zijn zoon:

« Vaarwel, mijn jongen, vaarwel. Bewaar een goed aandenken aan uw vader. Wat mij het hart breekt is, dat ik een naam nalaat, die lichtgelovige lieden zullen verslijten voor de naam van een verrader. Indien het u mogelijk is, span u in om die naam terug in eer te herstellen. Dank zij mijn briefwisseling zal u zulks licht vallen. Leef verder voor uw brave vrouw en voor uw goede zuster, die ik een laatste maal in mijn gedachte omhels. Ik zie mijn laatste uur met kalmte tegemoet. Vaarwel, nog eens vaarwel!

Uw vader en vriend, Custine. »

De terechtstelling zou op 28 Augustus geschieden. Charles Henry Sanson zocht de veroordeelde in de loop van de voormiddag op en trof hem aan, geknield en in gebed, samen met de abbé Lothringer. Na een korte tijd stond hij op. Hij hield zich flink niettegenstaande toch tussendoor een zenuwzinking waar te nemen was. Men knipte zijn haren; hij verzocht om zijn uniform te mogen aanhouden en niet geboeid te worden, dan op het laatste ogenblik, wat hem toegestaan werd.

Op weg naar het schavot ging het gepeupel als waanzinnig te keer, waarover generaal Custine zich verbitterde:

— Is dat uw dank om de overwinningen, die ik u bezorgd heb? riep hij de menigte toe.

De stoïcijnse houding, die Charlotte Corday aan de dag had gelegd, had het volk bedorven. Het zou gewild hebben, dat de oude krijgsman zich nog flinker had gehouden. Maar zulks was niet het geval: het gepeupel zag alleen een bleke en bevende grijsaard. Zulks verbitterde die bloeddorstigen en hun honend gehuil nam in hevigheid toe.

Toen de kar aan de voet van het schavot stilhield, wendde Custine zich af om de guillotine niet te zien. Zijn gelaat was zodanig vertrokken, dat Sanson op het ergste voorbereid was.

De geestelijke, die hem bijstond, fluisterde hem in het oor:

— Generaal, u hebt honderden malen de dood vóór ogen gezien!

Waarop generaal Custine het hoofd schudde en antwoordde:

— Dat is zo. Wat zou ik er voor geven, had een Pruisische kogel mij gedood!

Men bond hem de handen en hij vroeg, als opperste gunst, dat hij het boek, waarin hij zijn afgeknipte haren had geborgen, zou mogen vasthouden en dat men dit boek, na zijn halsrechting, aan zijn zoon overhandigen zou.

Toen viel het vlijmend mes.

HET KASTEEL DER VERDOEMENIS

SILVAIN VAN DER GUCHT

HET KASTEEL DER VERDOEMENIS

door

SILVAIN VAN DER GUCHT.

(Vervolg)

— Naar de gevangenis... ik?... stamelde Joseph, als verlamd door schrik.

— Ja, als een vuige moordenaar, die gij zijt.

Brigitta uitte een hartverscheurende kreet en stortte ter aarde. Haar hoofd kwam terecht op de blauwe stenen en haar bloed vloeide.

Zij sprak echter nog met beklemde stem:

— Kinderen, valt die heren te voet, bidt hen, dat zij uw vader niet meenemen, onze enige broodwinner!

Maar de kinderen durfden niet roeren. Joseph scheen vreemd aan al wat rondom hem gebeurde. De slag was zo verpletterend, zo onverwacht, de gevolgen kwamen hem zo vreselijk voor, dat hij aan de werkelijkheid niet geloven kon. Hij bleef bleek en verwilderd op zijn stoel zitten, geheel in elkander gezakt, het hoofd op de borst.

— Bij alle duivels, zal 't haast gedaan zijn? riep een van de gerechtsdienaars uit... Kom, of wij grijpen u vast.

En hij legde de hand op de schouder van Joseph en schudde hem met geweld.

Deze richtte zich werktuiglijk op en liet zich naar buiten leiden, maar, aan de deur van de kamer gekomen, bleef hij staan.

— Een ogenblik nog, om Gods wil! sprak de diepbedroefde man.

En, zonder het antwoord van zijn geleiders af te wachten, knielde hij neer, wierp een laatste blik op zijn rampzalig huisgezin en, de handen vouwend, sprak hij zacht, onder een vloed van tranen:

— Vaartwel, kinderen!... Vaarwel, lieve vrouw!

XI.

MENSLIEVENDE DAAD.

Toen Hendrik van Heverboom tot zijn dienaar zegde dat Joseph Verboelen een wakkere kerel zou zijn, indien hij aan de galg kon ontkomen, als het gerecht de geroofde zilveren snuifdoos en de gouden horloge in zijn huis zou ontdekken, sprak hij waarheid. Toch had God het anders beschikt.

Nauwelijks had men met de gevangene het huis verlaten, of de burens kwamen nieuwsgierig toegelopen, om te vernemen waarom men de goede en eerlijke Joseph gevat had en wegvoerde. De bakkerin was een van de eersten, maar niet zodra had zij de voet in de kamer gezet, of een akelig schouwspel deed haar terugdeinzen van schrik.

De ongelukkige Brigitta lag, aan het hoofd gekwetst, in een bloedplas, omringd door haar wenende kinderen. Weldra waren er nog andere burens toegesnel, en daar niemand iets had gezien van wat er was voorgevallen, meende men dat Brigitta door de soldiers was mishandeld. Iedereen was getroffen. Men verwijderde de

kinderen en men hielp elkander, om de gekwetste zo goed mogelijk te reinigen en te bed te brengen. De bakkerin werd echter ongerust, daar zij in haar vriendin geen teken van leven bespeurde, en zij liep om hulp bij een geneesheer.

Het toeval wilde dat de eerste man, die zij ontmoette, dokter Meert was. Zij gaf hem een kort verslag van wat zij had gezien en de goedgehartige geneesheer haastte zich met haar het huis binnen te treden. Na de gewonde nauwkeurig te hebben onderzocht, stelde hij de bakkerin gerust; hij zei dat het geval niet bedenkelijk was.

— Het bloedverlies, vervolgde hij, was haar heilzaam; de schrik had haar hart beklemd, en aangezien er geen geneesheer was om haar ader te laten, zou zij ongetwijfeld gestorven zijn, indien zij zich niet had gewond.

Hij schreef volledige rust voor, gaf een zenuwstillend geneesmiddel en beloofde 's avonds weer te komen.

Toen de edele mensenvriend zich op straat bevond, gevoelde hij innig medelijden met het rampzalig huisgezin van Joseph Verboelen. Hij kende deze niet bijzonder, maar had over hem meermalen met veel lof horen spreken, toen zijn winkel door de Fransen uitgeplunderd werd, en hij was nieuwsgierig om de misdaad te kennen, waarvoor men de ongelukkige in de gevangenis had gebracht, en waarover de bakkerin, noch de geburen hem de minste inlichting hadden kunnen geven.

Terwijl hij denkend voortstapte, ontmoette hij, aan het eind van de straat de deurwaarder Polycarpus Verstieren.

— Bij mijn trouw, zei de dokter, betere ontmoeting kan ik heden niet doen. Polycarpus kent schier al het nieuws van de stad; deze zal mij kunnen inlichten.

De geneesheer naderde de beambte, en sprak hem gemeenzaam aan.

— Goede dag, heer deurwaarder, zeide hij, hoe gaat het met de gezondheid?

— Opperbest, antwoordde deze, die gevleid was door de heer Meert aangesproken te worden; mijnheer is ook welvarend?

— Godlof, uitstekend. Maar zeg eens, heer deurwaarder, die alles weet, zoudt gij mij niet kunnen zeggen om welke reden men Joseph Verboelen heeft aangehouden?

— O, ja, heer dokter, dit is geen nieuws meer, de schelm heeft zijn oom, Lucas Verboelen, vermoord en uitgeplunderd.

— Is dat wel zeker?

— O, zeer zeker, mijnheer, men heeft de zilveren snuifdoos en de gouden horloge van de vermoorde in zijn huis ontdekt.

— Dat is verschrikkelijk, zegde de heer Meert, ik heb Joseph altijd voor een eerlijk man gehouden.

De deurwaarder schokschouderde met verachting.

— Joseph, zeide hij, zat diep in de schuld; gisteren nog ben ik zijn huis komen in beslag nemen vanwege de heer Hendrik van Heverboom, die er hem geld had op geleend, dat hij bijtijds niet heeft kunnen terugbetalen. Van slechte betaler wordt men moordenaar; de kerel zag er zeer deugdzaam uit, dat is waar, maar de stilste waterkens hebben dikwijls de diepste gronden.

(Wordt vervolgd)